PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 240, četrtletna 700, polletna 1300, celoletna 2400 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Čekovni račun na ime «Ljudska založba»: Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana «Primorski dnevnik» — uprava 60-4045-34.

Leto III - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST sreda, 12. novembra 1947 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 744

Za svobodno trgovino med obema conama STO-ja

Že večkrat smo pisali o zgrešeni gospodarski politiki anglo-ameriške vojaške uprave, ki veže gospodarstvo STO-ja na gospodarsko politiko Italije, vprav na škodo domačega gospodarstva.

Pričakovati je bilo, da se bodo razmere po 15. septembru spremenile in da bo STO začel razvijati svoje gospodarsko življenje tako, kakor ga razvija in živi samostojna država, ki skuša čim bolje gospodariti na zdravih načelih in za splošen dvig domačega gospodarstva.

Nasprotno, stanje izpred ratifikacije mirovne pogodbe, to je stvarne in pravne ustanovitve STO-ja, se nadaljuje kot z bi v stvari ne bilo nikake spremembe, kot da bi mirovna pogodba ne bila tisti mednarodno pravni akt, ki veže vse podpisnike in ustvarja novo stanje. V marsičem so se stiki STO-ja z Italijo po ratifikaciji celo poenostavili. Dočim je bilo vsakemu prebivalcu cone A potrebno potno dovoljenje za potovanje v Italijo, mu po 15. septembru ni potrebno niti to.

Po drugi strani pa, kljub temu da bi morala tvoriti oba dela STO-ja dejansko enotno gospodarsko področje pod siceršnjo dvema upravama in bi se morala medsebojno izpopolnjevati, je meja med obema delo- ma skoraj neprestopna. Od mnogih gospodarskih krogov in posameznikov, ki želijo izmenjavo blaga med obema conama STO-ja, smo izvedeli, da je od strani ZVU delajo ovire za svobodno trgovsko izmenjavo blaga. Trgovec ali potrošnik, ki hoče prepeljati blago iz Trsta v del STO-ja, ki je pod upravo jugoslovanske vojaške uprave, mora namreč imeti pri angloameriških oblastih, razen za malenkostne količine blaga, ki so v trgovskem obsegu brezpomembne, posebno dovoljenje. Posledice tega so vsakomur znane. Industrijski proizvodi Trsta nimajo izbire, oziroma so ubrali nove poti seveda na škodo producenta ali trgovca. Na drugi strani se vse to odraža tudi na ekonomskem stanju širokih plasti potrošnikov. Oškodovan ni samo koprski in bujski kmet, ker ne more svojih proizvodov plasirati na tržaškem trgu, kakor je to vedno delal, ampak tudi tržaški potrošnik in trgovec, ki je bil vedno navezan na produkte teh predelov.

Tu pride v poštev predvsem vino, sadje, ribe, olje in drugi proizvodi, ki bi jih tržaški potrošnik dobil ceneje kakor pa blago, ki prihaja od drugod.

Trst je bil vedno glavni potrošnik teh proizvodov, toda tržaški trgovec danes nima možnosti nabaviti tega blaga in niti možnosti, da bi svoje blago izvažal v Bujščino ali Koprščino, ki je sestavni del STO-ja, dočim mu je izmenjava z Italijo in eventualno z drugimi državami omogočena.

Iz vsega tega se vidi, da se zaradi take gospodarske politike ZVU sestavna dela STO-ja ločita med seboj, bolj kakor se loči cona A od kateri koli druge države razen Jugoslavije.

Vprašamo se zato, ali so interesi prebivalcev STO-ja — predvsem tržaških potrošnikov in tudi trgovskih slojev — podrejeni interesom gospodarstva Italije in tistih, ki to stanje forsirajo in umetno vzdržujejo.

Ne gre v tem primeru za vprašanje naravnega zaledja Trsta: Jugoslavije, Avstrije, Madžarske, Češke in drugih držav, ampak za vprašanje obeh delov STO-ja, ki bi se morala medsebojno izpopolnjevati, da se dvigne produkcija in zniža cene, tako da bodo dostopne vsem potrošnikom. To pa je mogoče le v primeru, da pride do svobodne izmenjave med obema conama. Le tako se bodo mogle razmere normalizirati.

Namen sedanje gospodarske politike ZVU je jasen: navezovati Trst še naprej na gospodarstvo Italije, ki gre po poti, ki mu jo diktira Wall Street. Istočasno pa VU vztraja na tem, da se ti nenaravni odnosi med obema conama zdrižijo čim dalje z vsemi njihovimi posledicami, to je z vsem tistim nerazpoloženjem, ki vlada med trgovci in potrošniki. Hkrati pa VU dopušča časopisno gonjo, ki zvrača krivdo na jugoslovansko vojaško upravo cone B.

Prepričani smo, da bo pritisk potrošnikov in trgovcev na merodajne oblasti cone A dovedel do tega, da se to pereče vprašanje čim bolj zadovoljivo reši in uvede svobodna izmenjava blaga med obema conama.

Razgovori med oblastmi obeh področij STO-ja

Trst, 11. (AIS) — Poročevalni urad Zavezniške vojaške uprave britansko - ameriškega področja STO-ja je danes 11. novembra izdal naslednjo izjavo:

«Nedavno je bilo več sestankov med predstavniki Zavezniške vojaške uprave britansko - ameriškega področja STO-ja in komisijo jugoslovanske vojaške uprave. Na sestankih so razpravljali o gospodarskih zadevah in drugih zadevah obojestranske koristi obeh področij STO-ja.

Prva dva sestanka sta bila v Trstu, tretji sestanek pa je bil 7. novembra 1947. v Kopru.

Na tretjem sestanku so izmenjali informacije o ukrepih za izdajanje in žigosanje osebnih izkaznic in za registracijo vozil z veljavnostjo na obeh področjih. Poleg tega je bil dosežen sporazum za svobodno vožnjo med obema področjima za vsa pravilno registrirana vozila.»

POVEZAVA Z ZALEDJEM

TRST IN MADŽARSKA

Izjave madžarskega predstavnika o trgovinskih odnosih med Trstom in Madžarsko

Trst, 11. — V Trstu se mudi dr. Imre Gargely, član direkcije madžarske zunanje trgovine, ki ima nalogo proučiti v Trstu možnosti za ustanovitev urada za trgovinske odnose z Madžarsko. Dopisnik ATI-ja je imel z dr. Gargelyjem razgovor, v katerem mu je odgovoril na razna vprašanja v zadevi STO-ja.

Na vprašanje, kakšno funkcijo bi imel Trst za Madžarsko, kot svobodno pristanišče glede na njegov poseben gospodarski položaj, je dr. Gargely odgovoril, da je Trst eno od naravnih pristanišč madžarske trgovine z inozemstvom in da želi Madžarska izkoristiti v največji meri te možnosti, seveda vselej v mejah, ki jih dopuščajo krajevne oblasti. Madžarska trgovina se bo orientirala proti Trstu, če ne bo imela drugod boljših pogojev.

Na vprašanje, v kakšnem stadiju so pogajanja za nove železniške tarife na progi od Trsta do Madžarske, je madžarski predstavnik izjavil, da ni pooblaščen obravnavati vprašanja o tarifah med Trstom in Madžarsko, vendar lahko sporoči, da se bo s tem vprašanjem bavila v decembru posebna konferenca, ki se bo sestala v Trstu, in na kateri bodo sodelovali zastopniki jugoslovanske, madžarske in italijanske vlade.

Nato je dopisnik ATI-ja dr. Gargelyja vprašal, kakšni so izgledi za obnovo madžarske uvozne in izvozne trgovine skozi Trst. Dr. Gargely je pojasnil, da je Madžarska v dobi obnove in postopne gospodarske preureditve. Tako v industriji kakor v trgovini bo Madžarska dala še večji impuls za razvoj ter bo povečala trgovino z inozemstvom, katere pomemben del ima svojo naravno pot skozi tržaško pristanišče. Trenutno je Madžarska zaposlena s triletnim načrtom, s katerim hoče doseči predvojno gospodarsko višino.

Dopisnika ATI-ja je nadalje zanimalo, če proučuje madžarska vlada možnosti povečanja trgovine s Trstom in skozi Trst, ker je trenutno z ozirom na ukinitev Unrine pomoči promet Madžarske skozi tržaško luko malenkosten. Madžarski predstavnik je poudaril, da se ravno iz tega razloga zadržuje v Trstu ter da ima nalogo in namen povečati trgovino s Trstom, da pa uspeh njegove misije zavisi v veliki meri od pomoči, ki jo bodo Madžarski nudile krajevne oblasti.

Nato je ATI-jev dopisnik še vprašal za posebne naloge dr. Gargelyja in kakšne uspehe je dosegel v razgovoru s predstavniki tržaškega gospodarstva.

Dr. Gargely je izjavil, da se pogaja o važnih vprašanjih z raznimi predstavniki krajevne industrije in trgovine, in da pogajanja še niso zaključena, zaradi česar še ne more navesti pozitivnih rezultatov. Na vsak način ima glavna direkcija madžarske zunanje trgovine namen, ustanoviti v Trstu stalno delegacijo, ki bo imela nalogo, da skrbi direktno za trgovinske odnose med Trstom in Madžarsko, kar bo zelo važno tako za STO kakor tudi za Madžarsko. Dr. Gargely je končno omenil, da je oblskal pristaniške naprave in ugotovil, da bi tržaška luka zmogla mnogo večji promet od sedanjega. Zaradi tega bo Madžarska uvažala možnosti tržaškega pristanišča.

Dr. Imre Gargely bo še ta teden odpotoval v Rim, od tam pa v Budimpešto.

Nacionalizacija bank na Madžarskem in v Avstraliji

Budimpešta, 11. — Madžarski ministrski predsednik Dinnyes je predložil parlamentu zakonski osnutek za nacionalizacijo madžarke Narodne banke in vseh drugih privatnih bank.

Avstralski parlament je s 40 proti 27 glasovi sprejel zakon o nacionalizaciji bank v Avstraliji.

NANKING. — V Pelpingu je 163 univerzitetnih profesorjev objavilo skupno protestno izjavo proti nezakonitim aretacijam dijakov in profesorjev.

Špansko ljudstvo veruje v zmago

Beograd, 11. — Na proslavi druge obletnice ustanovitve Svetovne zveze demokratične mladine je govorila tudi hči španske borke Dolorose Ibarruri, ki je poudarila, da praznuje španska mladina ta dan v borbi proti Francu in falangistom. Španско ljudstvo bo zmagalo, ker verjame v svojo moč, kakor ste vi verovali za časa nacistične okupacije. Zmagali bomo! To je klic naših mladincev, naših delavcev in našega ljudstva.

Začeli so odlagati razpravo proti Giunti

Rim, 11. — Razprava v procesu proti Giunti, ki se vrši pred posebnim porotnim sodiščem v Rimu, je bila preložena na 19. t. m.

Razstava demokratičnega tiska STO-ja

je podaljšana do vključno petka 14. t. m. in bo odprta samo popoldne od 15. do 21. ure zvečer.

Delegacija beneških Slovencev pri videmskem prefektu

Današnja Italija mora prenehati z 80-letnim zatiranjem beneških Slovencev

Dne 8. novembra t. l. se je zglasila pri prefektu v Vidmu delegacija beneških Slovencev kot predstavnica pododbora Demokratične fronte Slovencev v Italiji. Z beneškimi zastopniki so bili tudi nekateri člani glavnega odbora DFS iz Gorice. Prefektu so obrazložili namen njihovega obiska, nato na kratko opisali sedanje stanje Slovencev v Italiji in mu izročili program Demokratične fronte Slovencev z obširnejšim poročilom o zgodovini in razmerah slovenske narodne manjšine v republiki Italiji.

G. prefekt se čudi, da živijo v njegovi pokrajini tudi Slovenci

Clan beneške delegacije je g. prefektu podrobneje opisal razmere, v katerih živijo beneški Slovenci od najstarejših časov do danes, njih današnje želje in potrebe, zlasti po uveljavitvi mirovne pogodbe, po kateri bi morali uživati beneški Slovenci vse narodne pravice v šoli in v uradih, v resnici pa so še daleč od njih. O teh razmerah je tudi predložil prefektu posebno spomenico in zahteval, da se mirovna pogodba uveljavi za vse beneške Slovence.

Naj že tu omenimo, da je sam pojav beneških delegatov silno presenetil gospoda prefekta. Na njegovem obrazu je bilo razvideti učinek strele z jasnega. Kot da ne bi bil vedel o Slovencih v Benečiji! Morda pa je le res že nasedel šovinističnemu pisarjenju gotovih listov, ki zanikajo vsak obstoj slovenskega življa v videmski pokrajini ali pa si k večjemu upajo priznati, da je nekakšno slovensko pleme nekoč obstojalo, da pa so ti danes pravi Italijani, še več «Italianissimi». Sicer je g. prefekt kazal zanimanje za delegacijo, zlasti za posamezne primere nasilja in brezpravnosti, ki jih morajo prenašati beneški Slovenci zaradi strahovanja in napadov oboroženih šovinističnih in neofašističnih oddelkov. Kakor se je prej začudil, da ima v provinci, ki jo upravlja, tudi državljane slovenske narodnosti, tako se je začudil nad primeri nasilja, ki da mu še niso bili znani.

Videmski prefekt je izrazil svoje zadovoljstvo, da je prišel v stik z zastopniki beneškega ljudstva in želel, naj bi mu še pročali, če bi se taki primeri ponavljali. Predstavnik iz St. Lenarta v Benečiji je povedal, da nastopajo nasilniki tudi z orožjem, čemur se je prefekt še bolj čudil, ker mu je bilo tudi to neznano. Drugi predstavnik je omenjal tudi nerednosti pri razdeljevanju zavojev UNRRE in sporočil, kako v zvezi z okrožnico prefekta o obvezni oddaji orožja pripadniki podtalnega terorističnega gibanja «tricolore» izjavljajo, da orožja ne bodo oddali.

...ki zahtevajo slovenske šole v smislu odločitev mirovne pogodbe

V razpravljanju o šolstvu je predsednik izvršilnega odbora DFS omenil vesti videmskih listov o nekakšnem plebiscitu občinskih svetov ali županov iz Slovenske Benečije zoper slovenske šole. In prefekt ne bodi len, je dal takoj prinesti kup zapisnikov, prebral nekaj sklepov občinskih svetov in utemeljevanje neke profesorice, češ da je slovenščina tuj jezik v Benečiji, da je ne razumejo in da ne koristi. Res lep dokaz, s kakšnimi elementi videmski prefekt upravlja v imenu italijanske republike svojo pokrajino, v kateri živi na desetisoče prebivalcev slovenskega porekla. Seveda je predsednik izvršilnega odbora odločno zavrnil ta utemeljevanja, ki izdajajo samo fašistično mišljenje. Stanje v Benečiji pa je samo rezultata 80-letnega zatiranja in raznarodovanja ter nasilja dveh povojnih let. Za odločanje in sklepanje o slovenskih šolah, ki pritičejo Benečanom, pa niso kompetentni nobeni občinski sveti ali župani, kakor onih sedem ki so pred časom inscenirali «plebiscit» in zavrnili naravno potrebo po ustanovitvi slovenskih šol, ne da bi kaj vprašali beneške Slovence. Kompetentni so o tem samo člani mirovne pogodbe, ki jamčijo Slovencem v Italiji svoje šole.

Slovenski jezik - italijanski dialekt?!

Prefekt je zatrdil, da bo sporočil vladi o teh zahtevah. Predsednik izvršilnega odbora je še pojasnil, da če imajo Benečani čistejšo italijanščino kakor po drugih italijanskih pokrajinah, je to posledica tega, da se šolstvo tam skrbneje goji, in ker je razlika med slovenskim narečjem in italijanskim večja. Iz tega izvajajo šovinisti, da so tisti Slovenci pravi Italijani. Tudi fašisti so trdili, da narečje beneških Slovencev ni slovensko, ampak italijansko; isto so trdili o soškem narečju, da je «dialeto isontino» in o kraškem, da je «dialetto carsico». Zakaj torej ta strupeni boj za domači jezik, če je to italijansko, ne pa slovensko narečje? Odkod pri italijanskih zemljepisih izraz «Slavia Italiana» če so to čisti Italijani? Zdaj je to ljudstvo tako zastrašeno, da si niti ne upa javno zahtevati svojih šol. Dokler vlada sedanji teror, ne morejo vladni organi slišati pravega mnenja ljudstva. Naj da vlada svobodo po čl. 15. mirovne pogodbe, pa bo videla, ali si ljudstvo želi šol v svojem jeziku ali ne. Te šole zahtevajo Slovenci načelno, ker imajo vsa ljudstva na svetu pravico do svojih šol. Samo beneški Slovenci naj bi te pravice ne imeli?

Beneško ljudstvo zahteva izpolnitev člena 15 mirovne pogodbe

Delegat iz St. Petra ob Nadiži

Predsednik izvršilnega odboda Defektu objasnila, da se je borba zoper slovenski jezik vodila tudi v cerkvi, zlasti pod fašizmom, da so bile prepovedane slovenske pridige in je tako slovenščina tudi v cerkvi zelo nazadovala. Le en duhovnik je tudi takrat nadaljeval s slovenskimi pridigami in nadaljuje tudi danes.

Podobna poročila so podali delegati iz St. Lenarta, Podbonesca in Rezije.

Predsednik izvršnega odbora Demokratične fronte Slovencev v Italiji je omenil, da je predsednik vlade 15. septembra 1947 zvečer, ko je stopila v veljavo mirovna pogodba, nagovoril po radiu Italijane, ki ostanejo v Jugoslaviji in dejal med drugim: — «Bratje, ohranite vse dni v svojih srcih gotovost, da vas Italija ne bo zapustila, ker ni meja, katere bi mogle raztrgati krvne in kulturne vezi, ki vas družijo s številno in zmeraj naraščajočo italijansko družino». — Tri dni na to je bila pri njem delegacija Slovencev v Italiji, da protestira zaradi šovinističnega divjanja nasilnikov zoper goriške Slovence, in predsednik delegacije ga je vprašal, ali velja tako pojmovanja tudi za Slovence, ki morajo ostati proti svoji volji v Italiji. Predsednik vlade je priznal, da tudi za Slovence v Italiji ni meja, katere bi mogle raztrgati krvne in kulturne vezi, ki jih družijo s številno in zmeraj naraščajočo slovensko in slovansko družino. Poudaril je, da jim je ta pravica kulturne skupnosti z lastnim matičnim narodom zajamčena v mirovni pogodbi, v italijanski ustavi in v mišljenju pretežne večine italijanskega naroda. Slovenci v Italiji pa ne zahtevajo nič drugega kakor to tudi za beneške Slovence.

Prefekt je dejal, da tudi on priznava to načelo predsednika vlade in upa, da se bo tu na meji med Slovani in Italijani lahko uspešno izvajalo. Vprašal je, ali imajo Italijani v Jugoslaviji res vse svoje narodne pravice. Delegati so mu naštěli razne vrste šol, ki jih imajo Italijani v Jugoslaviji, razne kulturne ustanove, uradovanje v italijanščini itd. Pri tem so pripomnili, da se v Jugoslaviji postopa le zoper fašistične zločince, ne zoper Italijane, kar je po ustavi prepovedano.

Pododbor Demokratične fronte Slovencev v Italiji s sedežem v Nadiški dolini

Delegacija beneških Slovencev je prefekta obvestila, da obstoja pododbor Demokratične fronte Slovencev v Italiji, ki bo imel svoj sedež v Nadiški dolini. G. prefekt je vzel to na znanje in obljubil, da bo podvzel vse ukrepe proti terorizmu v Beneški Sloveniji, glede šolskih zahtev sporočil osrednjim oblastem v Rimu, za drugo prosi nekaj tednov časa, da prouči razmere. Dejal je, da delegati lahko sproti poročajo o morebitnih novih incidentih v Benečiji.

Predsednik izvršilnega odbora se je v imenu delegacije zahvalil prefektu za njegovo prijazno zanimanje in lepe obljube, z željo, da bi se tudi izpolnile.

ŠPANSKO VPRAŠANJE PRED OZN

Poljska delegacija predlaga, naj glavna skupščina Združenih narodov potrdi resolucijo od 12. decembra 1946 in naj Varnostni svet podvzame ukrepe proti Francovemu režimu

Lake Success, 11. — Sovjetska zveza in Poljska sta v komisiji za proračun opozorili glavnega tajnika OZN, naj pazi, da se finančni prispevki za stroške OZN ne bodo uporabili za finansiranje komisije za Korejo in za «malo skupščino».

V politični komisiji je prišlo na dnevni red špansko vprašanje. Delegat San Dominga je izjavil, da po njegovem mnenju ni bil izbran ugoden trenutek za razpravljanje o Francovem režimu in predlagal naj odstopijo zadevo mali skupščini.

Poljska delegacija je predlagala, naj glavna skupščina potrdi resolucijo od 12. decembra 1946, ki se nanaša na odnose med članicami OZN in Francovo Španijo. Nadalje naj priporoča Varnostnemu svetu, da preuči v enem mesecu špansko vprašanje ter podvzame ukrepe, ki jih predpisuje osnovna listina za primere, ko je ogrožen mir. Podoben predlog so predložile tudi delegacije Kube, Guatemale, Mehike, Paname in Urugvaja.

«Gibanje za neodvisnost španskega Maroka» zahteva, naj politična komisija zasliši njegove predstavnike. V posebnem pismu, naslovljenem na tajnika OZN, je predstavnik imenovanega gibanja Mahdi Bennuna v imenu prebivalstva španskega Maroka in v imenu 65 tisoč maroških vojakov, ki so padli v drugi svetovni vojni za obrambo načel Združenih narodov, zahteval, da zasliši OZN tudi glas maroškega ljudstva, ki hoče imeti za svojo deželo neodvisnost in gospodarsko svobodo.

Danes se je sestala komisija za Palestino ter vzela na znanje poročilo podkomisije o mejni razdelitvi židovskega in arabskega področja.

ZDA hočejo v Evropi uvesti kolonialni sistem

London, 11. — V zvezi s Harrimanovim poročilom glede pomoči Evropi piše «Financial Times», da ZDA ne bodo mogle v prvem razdobju zadostiti zahtevam Evrope. Iz tega razloga bo skoraj nemogoče izvesti obnovitveni program, razen če si bo Evropa sama pomagala.

Pariška «Humanité» pa poudarja, da je po objavi Harrimanovega poročila nemogoče dvomiti o političnem pomenu Marshallovega načrta. Iz navedenega poročila je razvidno, da bo imel ameriški poslanik v vsaki državi, ki bo prejemala pomoč, pravico nadzorovanja ne samo gospodarstva dotične dežele, temveč tudi obnove cest, pristanišč in železnic. Ameriški poslanik bo na ta način kontroliral vsa dela, ki imajo strateški pomen. Po drugi strani je očiten kolonialni značaj vsega vprašanja. Nič ne bo manjkalo, kajti države bodo pod varstvom ZDA, tako imenovani strokovnjaki oz. poslaniki bodo izvajali nadzorstvo ter bodo podvrgli evropske dežele v obliko protektoratov. Nekatere države v Evropi bo zadela usoda bednih kolonij in usoda držav, kot so na primer Portorico in podobno.

Celo «New York Times» piše, da koristi ZDA z izvedbo Marshallovega načrta ne bodo sicer naravnost favorizirane, vendar bodo Američani imeli svoj dobiček iz splošne obnove sveta. Republikanski senator Taft, ki je kandidat za bodočega ameriškega predsednika, je izjavil, da pomoč, ki jo predlagata Marshall in Harriman Evropi, ogroža gospodarsko stabilnost ZDA. Taft zatrjuje, da bo Marshallov načrt povzročil v ZDA inflacijo, da bo uvedel nadzorstvo v ameriški proizvodnji in končno da bo postal neznosno davčno breme za prebivalstvo. — Vsi ti ugovori trenutno ne zaležejo, ker se Truman in Marshall pač nočeta odpovedati politiki vmešavanja v zadeve tujih držav in politiki nasprotovanja Sovjetski zvezi ter novim demokratičnim državam vzhodne Evrope.

Kdo naj podpiše mirovno pogodbo z Nemčijo

London, 11. — Na včerajšnji seji namestnikov zunanjih ministrov so razpravljali o tem, kako naj postane mirovna pogodba za Nemčijo obvezna. Sovjetska in angleška delegacija so, kakor že v Moskvi, zavzele stališče, naj mirovno pogodbo podpiše za Nemčijo nemška vlada, ratifikacijo pa naj izvede nemško ljudstvo. Zadnjemu predlogu se je pridružila tudi francoska delegacija.

Sovjetski delegat Svirnov je dalje predlagal, naj bodo na mirovni konferenci zastopane samo štiri velesile, med tem ko je bil francoski delegat za sodelovanje vseh na nemškem vprašanju interesiranih držav, angleško-ameriška delegata pa želita, naj se to število poviša na onih 23 držav, ki so sodelovale pri sestavi mirovnih pogodb z nemškimi sateliti.

Italija obljublja...

London, 11. — Italijanski poslanik v Londonu je izročil namestnikom zunanjih ministrov noto, v kateri predlaga, naj se Italiji poveri varstvo nad Eritrejo. V noti trdi italijanska vlada, da je ustvarila Italija v tej deželi narodno enotnost in da je pripravljena dovoliti Abesiniji na njeno zahtevo izhod na Rdeče morje.

Zveza italijanskih židovskih občin je poslala namestnikom zunanjih ministrov spomenico, v kateri izjavlja, da je 30 tisoč Židov, ki bivajo v Libiji, za to, da se poveri Italiji zaupna uprava te kolonije.

Brezbrižnost britanskih oblasti pri borbi proti koleri v Egiptu

London, 11. — «Daily Worker» opisuje velike žrtve, ki jih povzroča kolera v Egiptu, in obsoja brezbrižnosti britanskih oblasti ter nadaljuje: «Nič ni čudnega, če so v takih razmerah vsi Egipčani, ki ljubijo svojo domovino, združeni v eni in isti zahtevi proti Angležem: «Za božjo voljo, odidite!».

Nove smrtne obsodbe v Grčiji

Atene, 11. — Atenski listi poročajo, da je bil dr. Yamukis, ki se je med nemško okupacijo boril v vrstah ELAS-a, obsojen na smrt in ustreljen, ker je pomagal partizanom. List «Elefteri» poroča, da je vojaško sodišče v Kilkisu obsodilo na smrt 7 komunistov.

MANIU OBSOJEN na dosmrtno prisilno delo

Maniuju in Mihalaceju je bila zaradi njune starosti smrtna kazen spremenjena v dosmrtno prisilno delo - Razkroj v nacionalno liberalni stranki

Bukarešta, 11. — Voditelj nacionalno-caranistične stranke in obtoženci so bili spoznani za krivde vseh dejanj, kakor jih navaja obtožnica. Maniu je kriv veleizdaje, organiziranja oboružene vstaje in nagovarjanja k begu. Z ozirom na to je bil obsojen na dosmrtno prisilno delo. Enako kazen je prejel tudi Mihalace. Buzesti, bivši zunanji minister je bil v odsotnosti obsojen na dosmrtno prisilno delo, Gafencu, bivši zunanji minister v odsotnosti na 20 let prisilnega dela, bivši poslanik v Angliji Visoianu na 15 let prisilnega dela, Pogoneanu na 25 let robije, Demetrescu na 15 let robije, Lazar na 12 let in Serdicij na 10 let robije. Ostali obtoženci so bili istočasno spoznani za krive obtoženih dejanj ter obsojeni na kazni od 1 do 10 let. Zaradi starosti je sodišče Maniuju in Mihelaceju spremenilo smrtno kazen v dosmrtno prisilno delo.

Po demisiji zunanjega ministra Tatarescuja se bo nacionalno-liberalna stranka verjetno razcepila in namesto Tatarescuja prevzel vodstvo inž. Sezan. Do sedaj se mu je pridružilo 74 poslancev nacionalno-liberalne stranke.

Poljski socialisti obsojajo desničarske socialiste

Varšava, 11. — Sklepe izvršilnega odbora poljske socialistične stranke glede mednarodnega položaja so razpravljali na posebnih zborovanjih. V Varšavi je govoril glavni tajnik poljske socialistične stranke Cyrankiewicz, ki je kritiziral delovanje desničarskih socialistov in izjavil, da ti socialisti, ki so se v raznih državah podvrgli dolarju, dejansko branijo ameriški imperializem.

Cyrankiewicz je dejal, da je bila Sovjetska zveza v borbi proti fašističnemu napadu odločilen činitelj, ki je Poljski povrnil svobodo.

Posebna pooblastila madžarski vladi podaljšana

Budimpešta, 11. — Madžarski parlament je z veliko večino sprejel vladni načrt, ki zahteva podaljšanje posebnih pooblastil do 30. aprila 1948.

200 km dolg petrolejski vod z ZSSR

Moskva, 11. — Med petrolejskimi vrelci v Tujmasiju, ki pripada tako imenovanemu «drugemu Bakuju», in petrolejsko čistilnico v Ufi bodo zgradili nov petrolejski vod, ki bo dolg 200 km.

Pridelek sladkorne pese v ZSSR

Moskva, 11. — V Sovjetski zvezi so v kolhozih končali s pobiranjem sladkorne pese. Letošnji pridelek je mnogo višji kakor prejšnja leta. Povprečno znaša pridelek sladkorne pese 150 stotov na ha. V mnogih kolhozih v Ukrajini in drugih področjih je bil povprečni pridelek še višji in je dosegel tudi 300 stotov na ha. Celotni pridelek sladkorne pese v Ukrajini je za 3.5 krat višji od lanskega. Tovarne sladkorja v ZSSR delujejo s polno paro.

Francoska vlada krši sindikalne svoboščine

Pariz, 11. — Odbor glavnega združenja dela bo na jutrišnji seji proučil med drugim vprašanje mezd, cen in prehrane. Prav tako bo zavzel stališče glede Marshallovega načrta. Voditelj manjšine Jouhaux se zavzema za ameriško pomoč, medtem ko je večina glavnega združenja, ki jo vodi Frachon, proti vsaki ameriški pomoči, ker ta pomeni ogroženje neodvisnosti držav in ker je za ameriške imperialiste sredstvo za vmešavanje v notranje zadeve tujih držav.

Odbor združenja malih in srednjih prevoznikov in združenja cestnega prevoznictva bosta verjetno v znak protesta proglasila stavko. Tozadevno poročilo obsoja postopanje ministra za promet, ki je odklonil sprejem predstavnikov teh združenj. Splošno združenje za trgovino in industrijo je objavilo poročilo, v katerem protestira proti ministru Moču, ki krši sindikalne svoboščine. Nadalje protestira proti samovoljni aretaciji predsednika sindikatov trgovcev rib in proti hišnim preiskavam, izvedenim na sedežu združenja.

Danes je bila proslava obletnice premirja iz prve svetovne vojne. Oblasti so se poklonile tudi žrtvam, ki so padle pod nemško zasedbo. Komunistična stranka je organizirala sprevod mimo groba neznanega vojaka. Na čelu sprevoda so bili glavni voditelji partije.

Stavka v plinarnah v Rimu

Nameščenci plinarne v Rimu so stopili v stavko in sicer zaradi uvedbe nekega zakona o socialnem skrbstvu. Verjetno se bo razširila stavka tudi na ostale plinarne v Italiji. V Genovi je okoli 20 tisoč mladincev, ki pripadajo mladinski fronti, organiziralo proti vladi manifestacije in zahtevalo, naj Italija vodi politiko miru.

SKLEPI PLENUMA ES JUGOSLAVIJE

Jugoslovanski delavci bodo povečali napor za izvedbo petletke

Gmotni in socialni položaj delavstva se v Jugoslaviji stalno boljša

Beograd, 11. — Na včerajšnjem popoldanskem zasedanju plenuma Enotnih sindikatov Jugoslavije se je po referatu Draga Gizdića začela diskusija.

Prvi je govoril zvezni minister za delo Vicko Krstulović, ki je poudaril, da je Jugoslavija v prvem letu načrtnega gospodarstva odpravila brezposelnost.

Poudaril je nato, da je Jugoslavija po socialnih, gospodarskih in političnih spremembah uvedla v izredno kratkem času vrsto zakonov, odlokov in uredb v korist delavstva. Najvažnejše med temi so uredbe o mezdah in plačah, o plačanemu dopustu ženam pred in po porodu, zakon o socialnem zavarovanju delavcev, uradnikov in državnih uradnikov, zakon o letnem plačanem dopustu itd.

V novi Jugoslaviji, je zaključil Krstulović, ki gre po poti socialističnega razvoja, bo zvišanje mezd in plač sledilo utrditvi in večjemu razvoju socialističnega gospodarstva.

Diskusije se je udeležil tudi delegat sindikatov iz Pulja, ki je poudaril težkoče pri delu v Pulju, ker so bili pred osvoboditvijo odpeljani številni stroji. Pulisko delavstvo pa s svojo voljo odpravlja vse te težkoče posebno sedaj, ko ni politična borba več potrebna in posvečajo vse svoje sile obnovi.

V vprašanju mezd in plač je plenum ugotovil, da se je v zvezi s socialnimi in gospodarskimi reformami gmotni položaj delavcev in uradnikov temeljito izboljšal in se še vedno boljša.

Plenum pozdravlja vse zakone in uredbe, ki so bili izdani za izboljšanje položaja delovnega ljudstva ter poziva sindikalne organizacije, naj delavcem odkažejo delo, ki posamezniku najbolj odgovarja.

Posebno važnost ima uredba, ki daje možnost vsem zmožnim delavcem, kmetom in mladini, da lahko pridejo v državno službo.

Plenum je tudi mnenja, da je treba zvišati mezde delavcem, ki prekoračijo povprečne delovne norme, in onim, ki delajo po tehničnih normah. Delavci, ki dosežejo navadno normo, morajo imeti zajamčeno sedanjo minimalno plačo, za udarnike pa predlaga plenum poseben sistem nagrad.

Končno izraža plenum odločno voljo vseh jugoslovanskih delavcev, da bodo povečali napore za izvedbo in prekoračenje petletnega načrta, da se čim prej izvede socializem v državi in se tako izboljšajo življenjski pogoji vseh delavcev.

Končno je plenum poudaril, da sedanji mednarodni položaj označuje obstoj dveh nasprotnih taborov v svetu: imperialističnega in demokratičnega. Plenum pozdravlja ustanovitev informacijskega urada v Beogradu ter napore Svetovne sindikalne zveze v borbi za obrambo sindikalnih pravic in političnih svoboščin delavskega razreda in za obrambo svetovnega miru.

Jugoslovanski delavski razred, združen z vsemi sloji prebivalstva v Ljudski fronti Jugoslavije dela z vsemi silami za mir in demokracijo v svetu. Enotni sindikati Jugoslavije so pod vodstvom komunistične partije do sedaj dosegli velike uspehe. Povečana je bila produktivnost dela, zmanjšani stroški proizvodnje in izboljšana kakovost. Glavna naloga sindikalnih organizacij je sedaj izboljšati delo, da se do konca izvedejo vse naloge, ki so jih nakazali kongres Ljudske fronte, komunistična partija in maršal Tito.

Še ena sumljiva oseba kip Svobode

Načrt za obnovo Pulja

Pulj, 11. — Za obnovo puljskega okraja je do konca leta določenih 6.200.000 dinarjev. Ljudski odbor je že pripravil načrt za obnovo, ki določa med drugim obnovo porušenih hiš in vasi, popravo cest itd.

Kongres KPI bo v januarju 1948

Rim, 11. — Vodstvo italijanske komunistične stranke je na svoji zadnji seji proučilo vprašanja, o katerih bo sklepal VI. kongres italijanske komunistične stranke, ki bo prve dni januarja 1948.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Nov napad na dopisnika Tanjuga v Trstu

Včeraj se je začela na tržaški preturi obravnava proti neofašistoma Vitaliju in Pellegriniju, ki sta skupno z drugimi svojimi pajdaši lansko leto 9. junija napadla in pretepla dopisnika Tanjuga v Trstu tov. Slavka Stoko.

Na sodniji se je ob tej priliki zbrala skupina kakih 20 šovinistov, prijateljev obtožencev, ki so se tov. Stoki posmehovali in ga žalili. Pretura je po daljšem pretresu ugotovila, da ni pristojna za sojenje in da je treba stvar predati višjemu sodišču.

Tov. Stoka je nato odšel v spremstvu nekega policijskega inšpektorja do tramvaja, od koder so mu nekateri fašisti sledili. Ko se je kasneje vrnil z nekim tovarišem s kosila, ga je v ul. Torrebianca blizu palače CRDA napadla skupina neofašistov, ki ga je očitno čakala. Neki fašist ga je udaril z boksersjem v obraz, drugi pa ga je brcal. Ko je tov. Stoki uspelo po prvem presenečenju postaviti se v bran, so napadalci zbežali. Pri tem je bil tov. Stoka lažje poškodovan v obraz.

Ta novi napad neofašistov, ki hodijo lahko nemoteno lizvivat celo na sodnijo, jasno kaže, kam vodi potuha, ki jo ti neofašisti prikrito in odkrito uživajo v reakcionarnih krogih, in da je za take incidente kriva oblast, ker ne počisti teh ostankov fašizma, čeprav vsi vedo, kdo so in kdo jih plačuje.

Krojni tečaj v Nabrežini jim ni po godu

Pred časom so Enotni sindikati v Nabrežini naslovili na pristojno šolsko oblast prošnjo, da bi jim dali na razpolago prostore za krojni in šivalni tečaj za delavce, ki so ga sindikati nameravali organizirati. Odgovora pa dolgo ni hotelo biti od nikoder in šele na ponovne opomine je dal vzgojni oddelek pri VU odgovor, ki pa je seveda bil negativen.

S tem svojim dejanjem je VU pokazala, da je proti izobrazbi delovnega ljudstva, saj bi potrebne prostore prav lahko odstopila, ker so šolski prostori po 16. uri prosti, krojni tečaj pa bi se vršil v večernih urah.

Prosvetni odsek ES je poslal na VU pismo, v katerem protestira proti takemu postopanju, ki ovira ali celo skuša preprečiti širjenje prosvete med ljudstvom.

Gregorčičeva založba

bo izdala tudi letos svoj knjižni dar, in sicer:

1.) Koledar za l. 1948.

2.) France Bevk, Mestne luči, povest.

3.) Mazalek-Budal, Murek, dogodivščine mucka-paglavčka za otroke.

Naročajte se pri lastnih prosvetnih društvih in podjetjih, v knjigarni Štoka v ul. Milano ali v knjigarni Fortunato na trgu sv. Antona Novega.

«Primorski dnevnik» je po svoji informativnosti na višini vsakega najbolj informiranega evropskega dnevnika.

Prinaša vesti sledečih časopisnih agencij:

ATI *(Trst)*, TANJUG *(Jugoslavija)*, TASS *(Sovjetska zv.)*, AFP *(Francija)*, ČTK *(ČSR)*, ATA *(Albanija)*, ONA *(Anglija-Amerika)*, ANSA *(Italija)*, New China News *(Kitajska)*.

Otroška božičnica 1947

Človekoljubna akcija za pomoč tržaškim otrokom

Četudi se je vojna končala že pred dvema letoma in pol, bi se morale posledice vojne v mnogočem odstraniti ali vsaj omiliti, ter se pri nas, zaradi neurejenega gospodarskega stanja, velike brezposelnosti in drugih vzrokov, socialne prilike iz dneva v dan slabšajo. Vse to pa ne leži samo na ramenih siromašnih družin in onih, katerih hranitelji so brezposelni, ampak še posebej se to odraža v življenju otrok, in to posebno sedaj na zimo. Da bi se tem otrokom pokazalo, da niso popolnoma zapuščeni in da bi se jim vsaj enkrat na leto dala možnost, da doživijo občutek skupnega praznika, so se včeraj ob 17. uri sestali v prostorih Rdečega križa za mesto Trst in pokrajino v ul. Carducci 4 zastopniki raznih organizacij in ustanov, da osnujejo patronatski in delovni odbor za «Božič otroka 1947».

Sestanku ki ga je sklical Rdeči križ za Trst in pokrajino, so prisostvovale mnoge organizacije in ustanove po svojih zastopnikih. Na sestanku so bili zastopani Enotni sindikati, republikansko gibanje za neodvisnost, SIAU, Fronta za neodvisnost, ASIZZ, SHPZ, CCP, ZPP, Zveza političnih preganjancev, Zveza antifašistične mladine, Rdeči križ za Trst in pokrajino, Slovensko gospodarstvo združenje ter Socialno skrbstvo MOS-a.

Osnovan je bil patronatski odbor za «Božič otroka 1947», ki ga tvorijo zastopniki vseh organizacij in ustanov, ki so bile prisotne, in posebej delovni odbor. V predsedstvo patronatskega odbora so bili izvoljeni: dr. Daneu kot predsednik, in dr. Chiappov ter dr. Giampiccoli kot podpredsednika. Delovni odbor je razdeljen v 7 odsekov z ozirom na razdelitev dela, in sicer v upravni in nabavni odsek, v finančni odsek, v odsek za tisk in propagando, odsek za zveze med posameznimi odbori, pododbori in organizacijami, odsek za zbiranje prispevkov v blagu, odsek za seznam otrok, ki bodo obdarovani, ter odsek za kontrolo razdeljevanja.

Program, kakršnega sta si patronatski in delovni odbor prevzela, je razsežen, ker so potrebe z ozirom na precejšnje število potrebnih otrok zelo velike. Toda z ozirom na to, da je Rdeči križ za Trst in pokrajino, na čigar iniciativo in pokroviteljstvom se vršijo priprave «Božiča otroka 1947», dal kot svoj doprinos en milijon lir in ker so se tako velikega programa lotile organizacije s tako resnostjo in vnemo, smemo pričakovati, da bo letošnji Božič otroka še uspešnejši od lanskega. Če se je pri lanskem Božiču otroka razdelilo med siromašne in potrebne otroke blaga v vrednosti 10 milijonov lir, smo prepričani, da bo letošnji «Božič otroka» to še presegel. Vsekakor pa je odvisno od vsega tržaškega ljudstva, da s svojim razumevanjem do potreb in s sodelovanjem in doprinosom, omogoči patronatskemu odboru veliko in hvalevredno iniciativo.

Natečaj za izkaznico pionirjev STO-ja

Glavna komisija pionirjev STO-ja razpisuje natečaj za osnutek pionirske izkaznice.

Osnutek izkaznice naj izraža misel bratstva in vzgojni namen pionirske organizacije. Vendar naj odseva v osnutku otroška vedrina. Osnutek naj se izdela eno ali dvobarvno. Do 30. novembra mora biti predložen glavni komisiji pionirjev — Ponterosso 6-II.

Tovariš, ki bo predložil najboljšega, bo nagrajen z lir 5000.

Ustanovni člani Dijaške matice v Kopru

Sadno podjetje «Fruktus», podjetji «Gorivo» in «Istra-Prerad» v Kopru so postali ustanovni člani Dijaške matice z vplačilom ustanovnine v znesku 10.000 lir.

Od obljub do spoznanja

Razočarani esuli se vračajo

Pred podpisom mirovne pogodbe in po njej je vse tukajšnje in italijansko reakcionarno časopisje začelo uprizarjati gonjo proti Jugoslaviji, hkrati pa pozivalo zlasti italijanske Istrane, naj zapuste svoje kraje in odidejo v Italijo, kjer da jih čaka bratski sprejem. To izseljevanje naj bi bil nekak plebiscit za Italijo.

Mnogo ljudi je tedaj nasedlo tej zlonamerni in plačani propagandi ter se izselilo v Italijo, zlasti iz Pulja. Ko pa so ti ljudje prišli v Italijo, so jih prvi dan res sprejemali z zastavami, nato pa se ni nihče več zmenil zanje. Premožnejši so si seveda takoj pomagali, revnejše pa so pošiljali iz taborišča v taborišče in so vedno bolj na svoji lastni koži občutili, kako so bile vse obljube lažne in varljive.

V taboriščih je primanjkovalo vsega, ležišča so bila slaba in hrana nezadostna. Marsikdo je tedaj spревidel in zastopstvu jugoslovanskega Rdečega križa prihajajo sedaj dnevno prošnje za povratek v one dele Julijske krajine, ki so bili priključeni k FLRJ. V zadnjem času se je vrnilo v Pulj, Reko, Pazin in druge kraje 137 esulov, nekateri tudi z družinami. V svojih pismih in prošnjah pišejo, da so siti tavanja po italijanskih taboriščih in pomanjkanja in da se hočejo vrniti v svoje kraje, kjer hočejo delati in živeti v miru s svojimi družinami.

Iz vseh teh pisem veje razočaranje in želja po vrnitvi. Tako je pisal na primer Pierini Kazimir z Reke, ki je še 31. marca t. l. izselil in 13. 10. t. l. vrnil: «Odpotoval sem z Reke spričo obljub, a kmalu sem se razočaral. Zato sem sedaj sklenil, da se vrnem v svoje rojstno mesto». Podobno piše tudi Legan Edvard, ki se je vrnil na Reko 2. 10. t. l.

Nekateri esuli so odpotovali tudi preko morja v Ameriko, kjer pa jih je tudi čakalo le razočaranje. Tako je na pr. Bencich Ivan z Reke uspel priti v Argentino, kjer je videl, kako izkoriščajo izseljence.

Tako se je v dejanju pokazalo, koliko veljajo lepo doneče fraze o «bratih», «veliki materi» in podobno, ki je privabila k sebi svoje «sinove».

V spomin Nandeta Gulića

V Sežani je 3. novembra umrl Nande Gulić, znani antifašistični borec, mož trdne volje, velikega poguma in prave proletarske požrtvovalnosti, kadar je šlo za koristi delovnega ljudstva. S tem in s svojo srčno dobroto, ko je bilo treba pomagati bližnjemu v stiski, si je pridobil povsod mnogo prijateljev. Njegovo življenje ni bilo lahko. Kakor mnogo Kraševcev je moral že v zgodnji mladosti za kruhom. V Trstu se je priključil socialističnemu gibanju in je ostal idealom zvest do konca. Ne grožnje ne fašistično preganjanje ga ni uklonilo. V šestdesetih letih se je kot ilegalec «Zavod» vrgel z mladostno odločnostjo v delo za osvoboditev ter je mnogokrat tvegal glavo za dosego svobode. Zbiranje sredstev za borbo, nevarne poti vzdolž vsega Krasa, agitacija, to so bili njegovi dnevni opravki. Ob koncu vojne ga je potrlo dejstvo, da je izgubil dva sina. Žalujoči vdovi, naše sožalje!

„S krampom in lopato postavljamo naše zakone"

UDARNIŠKI DAN na cesti Šmarje - Nova vas

Šmarje so se za udarniški dan dela na cesti Šmarje-Nova vas z zastavami in slavoloki pripravile, da sprejmejo udarne skupine.

Iz vseh rajonov okrožja so prišle skupine, iz Buj 70, iz Pirana 50, iz Pomjana in Fieroga 40, iz vasice Bared pri Izoli 8, iz Puč 46, iz Slovenske gimnazije v Kopru 80, iz Cežarjev 34, itd. Vse vasi so hotele prispevati in dokazati z delom svoje prepričanje in svojo odločnost: Tu na tem delu STO-ja delamo za mir, delamo za bratstvo, delamo za boljše življenjske pogoje. Do dveh popoldan se je pridno gibalo 1400 parov rok. Spoznala sta se med delom študent iz Buj in Puč, delavec iz Pirana in Cežarjev. Mladina vseh treh narodnostnih skupin si je izmenjavala svoje misli. Povedali so si, da tu dela del velike 54 milijonske svetovne federacije demokratične mladine. Dela zato, da se utrdita bratstvo in mir, da se prekrižajo vsi načrti reakcionarjev, da se tu nikoli več ne bo ponovil fašizem.

Po končanem delu so se vsi udeleženci zbrali na trgu sredi požganih Šmarij. Domači pevski zbor je zapel «Pesem delu», nakar sta po pozdravu zastopnika tržaške mladine spregovorila tovariša Jaksetich in Štoka.

Tovariš Jaksetich je najprvo podčrtal razliko med našo in zapadno demokracijo, ki se kaže v tem, da se tu pri nas dela za čimprejšnje izboljšanje življenjskih pogojev in utrditev miru in bratstva — dočim se na oni strani le govori in obenem pripravlja na novo vojno. Poudaril je, da se pri nas z malimi sredstvi, ki jih imamo na razpolago, gradijo velika dela. Zato pa nas zavidajo zaradi naše moči in odločnosti. Na tem majhnem koščku zemlje — in vendar tako velikem, saj je pozornost vsega političnega sveta obrnjena sem, gradimo in utrjujemo našo ljudsko oblast. Pozval je vse organizacije, naj dajo vso svojo pomoč k uresničenju teh ciljev. Delo, ki ga nudimo za našo obnovo, je majhno v primeri s tistim, ki bi ga nam naložili svetovni kapitalisti, če bi se jim njihove nakane posrečile.

Tovariš Štoka je izročil pozdrave tržaške brigade, ki dela na progi Šamac-Sarajevo, poudaril je, da mladina STO-ja ne sme biti manj, kot mladina Jugoslavije. Prvi delovni brigadi, ki je pričela z gradnjo te ceste, morajo slediti druge, večje, številnejše». S krampom in lopato postavljamo naše zakone», je dejal med drugim. «Nočemo, da bi nam še kdo narekoval, kako naj živimo. Dokazati kočemo, da znamo zelo dobro delati in sami uživati sadove tega našega dela».

Pevski zbor je zapel še nekaj pesmi, nakar je godba zaključila slavnostni dan z «Internacionalo». Danes združuje od Skofij do Novega grada vse ljudstvo tega okrožja ena sama bratska misel: Z delom in učenjem, z notranjo in zunanjo izgradnjo — združeni v mogočni organizaciji SIAU — naprej za utrditev miru, za boljšo bodočnost Istre!

KULTURA

G. D'Annunzio: „La Gioconda"

Gledališče Verdi

D'Annunzijeva «Gioconda» je ena izmed dobrih njegovih dram, ki je nastala v začetku tega stoletja.

Umetnost zahteva celega človeka in vsa njegova okolica z njim vred ji mora služiti. Lucio Settala je bil kipar umetnik. Na svoji poti je srečal dve ženski. Prva, njegova žena, je ljubila v njem predvsem človeka, druga, model «La Gioconda», pa umetnika. Kypar niha med ljubeznijo do modela in med sočutjem do svoje žene, vendar ga niti največja ženina žrtev ne more odvrniti, da se ne bi vrnil k oni drugi, ki je zanj predstavljala umetnost.

Igra se zlasti v prvem dejanju razvija malo prisiljeno, morda zaradi pomanjkanja odrskega dogajanja. Pozneje se dejanje poglobi, zlasti v tretjem dejanju, ko se razvije v dramatičen vrhunec, kadar žrtvuje Silvija svoje roke, da bi ohranila moževo umetnino in ob trpki odpovedi v četrtem dejanju.

Najboljša je bila Marija Melato v vlogi kiparjeve žene Silvije, in Carnabuci v vlogi umetnika. Na splošno pa primanjkuje skladnosti celote in sistematične režijske šole v modernem smislu, ki bi dvignila posamezne igralce.

Izid razprave proti gradbenikom

Od šestih obtožencev je bilo 5 oproščenih in eden pogojno obsojen

Točno ob 11. uri zjutraj, kot je bilo napovedano, se je prikazal v sodni dvorani major Baylis, da izreče pravdorek na razpravi proti drugi skupini gradbenikov. Od treh obtožencev, ki so še ostali na zatožni klopi, je predsednik že v pravdoreku oprostil Bevana in Machneja, zaradi tega ker je sodišče ugotovilo, da je tožilec navedel proti njima premalo dokazov. Oba gospoda sta s tem tudi formalno postala prosta. Malce smole pa je imel Panfili, ki je bil včeraj na razpravi. Tega je sodišče spoznalo za krivega. Ker se ta gospod ni oglasil k besedi, da bi zaprosil za omilitev svoje kazni, se je sodišče takoj po izreku pravdoreka umaknilo na kratek posvet, preden izreče obsodbo. Po kratkem odmoru je sodišče izreklo obsodbo, ki ne zasluži tega imena. Panfili je bil obsojen pogojno na eno leto ječe in na pol milijona lir globe.

Od šestih obtožencev, ki so prvi dan sodne razprave še sedeli na zatožni klopi, smo prišli tako daleč, da jih je bilo pet oproščenih. Samo eden je bil obsojen in še ta na pogojno kazen. Najbrže si samim obtožencem ni niti sanjalo kaj takega, da se bodo v boju med dobro plačanimi odvetniki in sodiščem zmagali. Italijanski zakon o korupciji predvideva kazen za one, ki so dajali denar in tudi za one, ki so ga sprejemali. Dejstvo je, da so gradbeniki dajali denar uradnikom z urada za javna dela, za kar pa niso bili obsojeni. Zaradi tega ne vemo, zakaj se sploh vršijo razprave proti onim, ki so zapleteni v škandal javnih del, če sodišče kar po vrsti oprošča te gospode.

Na sodni razpravi, ki ji predseduje major Reakes, je včeraj zjutraj pričal kapitan Wilde, ki je bil s svojim pripovedovanjem zelo dolgovezen. V glavnem je govoril o zadevah, ki se tičejo obtožencev Serenija in Lionettija. Popoldne se je prikazala v sodni dvorani mala, toda nesramno prebrisana prvovrstna korupcionistka Adriana Luzzatto. Zavita v kožuh je vzbudila precejšnjo pozornost. Na vprašanja, ali je zahtevala od Serenija denarne svote, je ta prič, ki je bila že obsojena na štiri leta ječe, tudi nekoliko zanikala. Iz strahu, da ne bi še bolj zagrezla v blato, posebno sedaj, ko je vložila priziv proti obsodbi, je Luzzatto celo izjavila, da je šele kasno zvedela o nerednostih, ki so se dogajale na uradu za javna dela. O enem milijonu, ki ga ji je dal Lionetti in ki ga je potem Wilde vložil v banko, je priča samo to omenila, da ni ona v ničemer vplivala na Lionettija, naj plača to vsoto. Ker je priča to milijonsko vsoto označila kot posojilo, jo je tožilec Marcucci vprašal, ali se ji ne zdi čudno, da nekdo prosi za posojilo, ki ga pa potem ne vrne. Luzzatto se je kratko in malo s temi besedami odrezala: «Na uradu za javna dela se je zgodila marsikatera čudna zadeva». Odvetniku Annoscii, ki ji je zastavil nekaj vprašanj, je priča skrajno drzno odgovarjala in obenem pristavila, da sedaj nastopa ona kot obtožilna priča.

Otvoritev ljudskega doma v Dekanih

V Dekanih smo slovesno otvorili Ljudski dom, v katerem bo imela svoj sedež tudi Zveza primorskih partizanov. V lepo poslikani dvorani se je zbralo toliko ljudstva, da jih je veliko moralo ostati kar zunaj in skozi okna poslušati otvoritveni govor tajnika KLO. Govornik je med drugim poudaril, da ne bi bilo te dvorane in ne svobode, če bi se ljudstvo ne bilo tako odločno borilo. Zato je treba čuvati te pridobitve, dvigati našo politično in kulturno zavest. Ljudstvo je z močnim aplavzom pozdravilo te besede govornika. Pevski zbor je nato zapel nekaj borbenih pesmi, godba pa je udarila nekaj partizanskih koračnic.

Čebron Ljudmila

Roparski napad na cesti

Sinoči okrog 20. uri so na cesti v Cereji nad Miljami štirje neznanci napadli 50-letnega Musichiana Elija iz Milj št. 331. Vrgli so ga po tleh, ga suvali in pretepali. Posebno močno so ga ranili na glavi. Verjetno so mu hotelj vzeti tudi listnico, ki je ležala poleg napadenega na cesti. Ker pa ni imel nič denarja, so tudi listnico pustili. Napadalci so potem zbežali, dočim so Musichiana prepeljali z avtom Rdečega križa v bolnico. Zdravniki so izjavili, da bo moral napadeni ostati v bonici dva meseca, največ zaradi rane na glavi, ki pa se lahko še poslabša. Policija išče sled za napadalci, a do danes brez uspeha.

Otroška neprevidnost

Sinoči okrog 19.25 se je igral 10-letni Tesier Ettore na svojem domu v ul. Sonnino 67 z nekim nabojem. Pri tem pa mu je naboj eksplodiral in ga ranil na očesu. Takoj so ga odpeljali z rešilnim vozom v bolnico, na očesni oddelek, kjer se bo zdravil 14 dni.

Drzna tatvina v središču mesta

V ponedeljek popoldne je neznan ljubitelj fotografskih aparatov, najbrže mojster v svoji stroki, izrabil v prodajalni fotografskih potrebščin «Fototeca» na Korzu 28 nepazljivost lastnika Quattrocchija Modesta in mu ukradel s stola usnjeno aktovko, v kateri je bilo 6 fotoaparatov. Vrednost ukradenih fotografskih aparatov znaša nad 1 milijon lir.

Holandci na povratku z mladinske proge

V nedeljo se je skozi Trst vračalo v svoj domovino 31 holandskih mladincev, ki so delali na mladinski progi Šamac-Sarajevo.

Moralna pokvarjenost šestdesetletnika

Policija je aretirala 67-letnega B. A., ki je obtožen poskusa nemoralnega dejanja. Omenjeni patološki tip se je skušal z nasiljem spozabiti nad nekim mladoletnikom. Policija ga je izročila sodišču.

Napad na vlak v Barkovljah

V ponedeljek so neznanci napadli pri križišču v Barkovljah vlak, ki je prihajal iz Tržiča in ga obmetavali s kamenjem. Zadeli niso nikogar. Razbili so le nekaj šip.

Jutri izide naš list na štirih straneh

Radijski sporedi

v sredo 12. novembra

TRST II (m 238.6/Kc 1260)

11.30. Dopoldanski koncert. 12.00. Novi svet. 12.10. Reproducirana glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po željah. 13.30. Operne uverture. 13.45. Pestra glasba. 14.15. Pregled tiska. 14.29. Čitanje večernega sporeda. 14.30. Zaključek. 17.30. Glasbene fantazije. 18.00. Skladbe angleških skladateljev. 18.30. Svetovna književnost. 18.45. Vaški kvintet. 19.00. Radijska povest. 19.10. Zbor Radia Ljubljane pod vodstvom dirigenta Valensa Voduška. 19.30. Folklorna glasba. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Borodinove skladbe. 20.45. Po vsem svetu. 21.00. J. Zigon: Ko se je utrgal oblak — izvajajo člani SNG. 22.00. Dvorak: Simfonija «Iz novega sveta». 22.45. Lahka večerna glasba.

Gledališče Verdi

Danes ob 20.30 Niccodemijeva komedija «Neprijateljica». Jutri je na sporedu D'Annunzijeva «Jorijeva hčerka».

KINO

KINO OB MORJU. 15.30: «Mladinska proga». Film prvikrat v Trstu. Blagajna odprta ob 15.30.
ROSSETTI. 15.30: «Strah v operi». V barvah. Nelson Eddy in Suzana Forster.
FILODRAMMATICO. 15.30: «Most v Waterloou», V. Leigh in R. Taylor.
GARIBALDI. 15.30: «Moja žena ima vedno prav», Ana Sheridan.
CENTRALE. 15.00: «Stojte vsi!», B. Crabbe, E. Fuzzy.
IDEALE. 15.30: «Mavrica nad reko», Bobby Breen.
ARMONIA. 15.00: «Zvezdna ravnina», L. Sassoli, R. Lupi.
MASSIMO. 15.30: «Ono noč s teboj», I. Dunne, R. Montgomery.
RADIO. 15.30: «Luči v mesečini», Stanley Fr.
MARCONI. 15.30: «Zakrinkani pevec», B. Fields.
BELVEDERE. 15.30: «Ura — kukavica», Lavra Solari.

KINO V NABREŽINI. Sreda: «V gorah Jugoslavije». Film iz narodno osvobodilne vojne v Jugoslaviji.

KOLEDAR

Sreda 12. novembra
Emiljan, Soča
Sonce vzhaja ob 7.01, zahaja ob 16.34. Dolžina dneva 9.33.

Jutri 13. novembra
Stanislav, Kostja

Spominski dnevi

1920 je bila podpisana rapalska pogodba, po kateri se je moralo ljudstvo Slovenskega Primorja, Istre, Reke in nekaterih dalmatinskih otokov odreči svobodnemu življenju.

1921 so «kulturonosci» požgali Narodni dom v Rojanu.

Sv. Martin oblačen ali meglen, pride zima voljna kot jesen.

Preskrba

Odrezke za mleko v prahu naj dvignejo danes mlekarne iz mesta pri občinskem prehranjevalnem uradu in vodje prehrane v podeželju pa pri Sepralu.

Nove tobačne nakaznice

Delodajalci, ki hočejo dvigniti za svoje nameščence skupaj tobačne nakaznice za 1948. leto, naj predložijo občinskemu prehranjevalnemu uradu (Piazza Vecchia 1) seznam svojih nameščencev. V njem naj navedejo: ime in priimek, ime očeta, starost, bivališče in število dosedanjih tobačnih nakaznic. Zaradi kontrole naj prinesejo s seboj letošnje nakaznice. Rok za predložitev je do 20. t. m.

Delitev žveplenega mila

Trgovsko-industrijska zbornica javlja, da bodo od danes pa do 30. mila na osebo na odrezek št. 1 sept. m. delili po 200 gr. žveplenega danje živilske nakaznice Cena mila je 356 lir kg.

Enotni sindikati

Tiskovni urad vabi vse referente sledečih tovarniških odborov, da se udeleže seje, ki bo v četrtek 13. t. m. ob 17.30 na sedežu ul. Imbriani 5: Aquila, Belkrame, Sv. Marko, Salto, Tovarna strojev, Ladjedelnica Sv. Roka, Dreher, FOMT, Gaslini, Ilva, Tržaška industrija znanstvenih izdelkov, Stock, Genel, Fabiani, Acegat, Julijske ladjedelnice, Telve, Čistilnica petroleja Sv. Sobota, Tržaški Arzenal, FLENT, Tržaška konopljarna, kakor tudi tiskovni referenti kemikov, kovinarjev, stavbincev, prevoznikov, tiskarjev, mestnih uslužbencev in kmečke stroke.

Prehrambena stroka. V sredo 12. t. m. bo ob 19. uri sestanek glavnega sveta.

V četrtek 13. t. m. so vabljeni vsi zaupniki in tovarniški odbori prehrambene stroke na sestanek, ki bo ob 18.30 na sedežu v ul. Imbriani 5.

V petek 14. t. m. ob 19. uri bo sestanek zaupnikov in podjetniških odborov prehrambenih stroke.

Stavbinci. Stavkajoči pri tvrdkah S. A. Costruzioni, podjetja Zor, Bradaschia, Gschwend, Jadranska družba za obnovo (ladjedelnice Sv. Marka) naj se javijo najkasneje do sobote 15. t. m. na sedežu ul. Imbriani 5 zaradi podpore.

Lesna stroka. Danes ob 18.30 sestanek glavnega odbora lesne stroke na sedežu ul. Zonta 2.

Prehrana: Jutri ob 19. uri ima glavni svet sejo.

V četrtek ob 18.30 imajo vsi zaupniki in člani tovarniških odborov te stroke sestanek v ulici Imbriani 5.

V petek ob 19. uri imajo zaupniki in člani podjetniških odborov te stroke sestanek v ulici Imbriani 5.

Opozorilo zveze invalidov in pohabljencev

Pohabljenci invalidi iz narodnoosvobodilne borbe, vdove in starši padlih iz te vojne naj se zglase na sedežu zveze v ulici Zonta št. 2 zaradi važnih obvestil.

Konferenca v Domu «S. Škamperle»

Jutri 13. t. m. bo ob 19. uri bo v kulturnem krožku «S. Škamperle» predkongresna konferenca ZAM za Sv. Ivan, Podlonjer in Lonjer. Vabimo mladino teh sektorjev, da se konference gotovo udeleži.

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga

poziva vse svoje člane, da dvignejo do 15. t. m. krompir za prehrano in droben krompir za prašiče v skladišču, ul. U. Foscolo št. 1. Isto tam sprejemajo naročila za drva in trte.

Prosvet. društvo «S. Škamperle»

vabi vse člane jutri 13. t. m. ob 20.30 na članski sestanek.

Zveza primorskih partizanov

vabi družinske člane ali pa one, ki so med osvobodilno vojno ali po njej spoznali spodaj imenovane padle borce, naj se prijavijo tajništvu Zveze primorskih partizanov, Corso 19-II: Benkan Stanko, Bohnič Aleksander, Corda Giuliano, Furlani Edvin, Ferfolja Pepi, Gec Ivan, Ivancič Andrej, Isora Franco, Kralj Ivanka - Petek, Koncman Rado, Kreševič Ivan, Kavčič Danilo, Levic Giorgio, Magris Mario, Orel Stanko, Pečar Santo, Pipan Ivan, Perič Viktor, Riosa Zarko-Teodoro, Skrjanc Ivan, Taučer Jože, Turk Alojz, Visin Edvard, Zivec Stanko, Zeppar Viktor, Zocchi Rudolf.

ES Prosek - Kontovel

V nedeljo 9. t. m. se je vršilo na Proseku razvitje sindikalne zastave za Prosek-Kontovel. Odbor ES se toplo zahvaljuje vsem, ki so se udeležili te svečanosti ter obljublja, da bo z večjo vnemo delovaj kot sedaj.

Pevski zbor ZPP

V četrtek 13. t. m. je redna pevska vaja pevskega zbora ZPP v Domu pristaniških delavcev.

Ob 19.30 imajo vajo tenorji, ob 20.30 basi.

Vsem članom pevskega zbora priporočamo udeležbo in točnost.

Vabljeni so tudi novi pevci, da vstopijo v pevski zbor ZPP.

Roditeljski svet

iz slovenske šole v ul. Sv. Frančiška vabi starše na sestanek, ki bo danes 12. t. m. ob 14. uri v prostorih prosvetnega društva V. Šmuc, Vicolo dell'Ospedale Militare št. 2.

Rojstva, smrti in poroke

Dne 11. oktobra se je rodilo 9 otrok, umrlo je 11 ljudi, porok pa je bilo 7.

CERKVENE POROKE: univerzitetni študent Guido Paladin in študentka Silvana Picot, mizar Aldo Padovan in šivilja Alma Zolia, trgovec Marko Novaselich in zasebnica Ana Vitas, uradnik Rihard Santon in zasebnica Josipina Vittori, šivilja Josipa Tropea in zasebnica Aurora Cilio, mehanik Aldo Furlan in zasebnica Nerina Lenardon, šofer John William Findlay in uradnica Jolanda Pangrazio.

UMRLI so: 9-letna Ornella Gustini, 80-letni Ignacij Makus, 74-letna Ugo Scarpelini, 70-letna Vincenca Cuccagna, 71-letna Amalija Taučar, 62-letni Franc Livelli, 59-letna Amalija Mastrevich, 43-letni Anton Suban, 76-letni Euterpe Moscudi, leto dni stara Klavdija Padovan, 54-letna Marija Ventin.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za Dijaško matico

Zaveden kmet s Kolonkovca 600 lir, družina Flego-Sluga iz Kolonkovca 500 lir, Kodrič Marija od Sv. Ane 300 lir. Ob poroki Dušana Grgiča in Emice Križmančič iz Bazovice darujejo svati 2000 lir. Namesto cvetja na grob pok. Marije Žerjal darujejo svati 2000 lir. V počastitev spomina pok. Marije Žerjal darujejo vnuk Žarko 300 lir, družina Žerjal 400 lir in N. N. 200 lir. — Iz hvaležnosti do dobrosrčnih vaščanov je daroval tov. Hiača Andrej 1000 lir za revne šolske otroke Prosek-Kontovel.

Barič Anton (Čajk) s Kolonkovca je daroval 200 lir, Sancin Marija 100 lir.

Za vojne sirote

so darovali Šuligoj Angela, Luis Zora, Morpurgo Angela po 1000 lir, Pregelj Marija 3000 lir, Zudetič Marija in Kozlovič Adelika 500 lir. Namesto cvetja na grob pok. Radma Antona iz Bazovice je darovala družina Žagar iz Bazovice 600 lir za otroke padlih partizanov.

Za politične pripornike

so nabrali pri poroki tov. Pangerca Josipa in tov. Stegu Ljubice 9. t. m. 2.800 lir.

Demokratične organizacije IV. okraja se zahvaljujejo godbenemu odseku iz Doline za darovano vsoto v znesku 10.000 lir.

ASIZZ Sv. Križ 1150 lir, tov. Mandič 100, tov. Rener 100, tov. Trop 400, Sardoč, Prečnik - Nabrežina 100, nabrano na postaji Nabrežina 1070, tov. Pertot nabral med tov. Italstrade 485, ladjedelnice Sv. Marka 1550, III. rajon, I. sektor 2851, III. rajon 1350, tov. Milani nabral v II. rajonu 2211, tov. Stulo za I. rajon 1150, tov. Sanil in Cek Valerija nabrala v Kopru 18 431, zbirka v Delavski zadrugi 2785, tov. Vatta Salvatore 400, zbirka na kongresu SIAU 6450, tov. Hrovatin Lucija nabrala na Opčinah 3001, tov. Cek Valerija nabrala v Ankaranu 1240, tov. Roncotti 480, ASIZZ Kolonja 950, tov. Kohl 1437, Marija nabrala v Skorkiji, Sklaskupina tov. ACEGAT-a 542, Skladišče ACEGAT-a 368, tov. Cek Valerija nabrala v Podlonjerju 1788, zbirka tov. Gorella Marije 1150, zbirka tov. Furlani Ane 761, tov. Milazzi Marija nabrala pri Sv. Ivanu 550, tov. Plazzer Slavko nabral pri Sv. Ivanu 2215, tov. Skamperle Bruna nabrala pri Sv. Ivanu 1880, zbirka pri delavcih Italstrade 1555, zbirka pri delavcih podjetja SMAT 788, zbirka v Samatorici 471, Turkovič Lidija v III. rajonu 2495, tov. Drelna nabral po različnih delavnicah Sv. Marka 2514, iz IV. rajona 8943, tov. iz Konopljarne 1989, zbirka tov. Plussi-ja in Jelušič-a 3362

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Zahvala

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti našo ljubljeno

Sancin Terezijo

se prisrčno zahvaljujemo.

Skedenj 11. 11. 1947.

Žalujoče družine:
SANCIN — KOTALI

MALI OGLASI

SOPEK KLJUČEV se je našel. Dobi se v upravi «Primorskega dnevnika».

16-18-LETNEGA FANTA za trgovino jestvin išče Klun Josip, Trst, Istrska ul. 2.

MARTA, MARIJA IN BERTA iščejo tri tovariše, stare 20, 28 in 24 let. Ponudbe s sliko na upravo «Primorskega dnevnika» pod znak «Osamljene».

V NEDELJO 16. t. m. bo mladina z OPČIN podarila partizanskemu mačemu društvu ZASTAVO. Nato KULTURNA PRIREDITEV IN PROSTA ZABAVA.

KRZNA
Popolna izbira za vsak okus. Navadne, srednje in dragocene kožuhovine. — Plačilo tudi na obroke.
KRZNARSTVO ZILIOTTO
Trst - ul. Trento 11 - tel. 29374

DEŽNI PLAŠČI
OBLEKE, HLAČE, PLAŠČI
V VELIKI IZBIRI PO NAJUGODNEJŠIH CENAH V
MAGAZZINI DEL CORSO
TRST
CORSO 1 - PIAZZA DELLA BORSA (Galleria A. Protti)

FIZKULTURA

Po 5. dnevu nogometnega prvenstva STO-ja

Enajstmetrovke so primogle k zmagi Škednju in Sv. Ani - Dan samih zmag

Dočim so Tovarna strojev, Škedenj in Magdalena izšli iz bojev zmagovalci, kot se je pričakovalo, nas preseneča razmeroma visoka zmaga Montebella na tujih tleh nad miljsko enajstorico, medtem ko je Sv. Ano rešila enajstmetrovka in tako pripomogla Godničevim tovarišem odnesti domov dve težko priborjeni in dragoceni točki. Odličen in presenetljiv je bil napad moštva Ponziane, medtem ko je Dreher bil na tujih tleh prikrajšan za eno točko, kajti le neodločen rezultat bi točno odgovarjal poteku igre.

Stanje ekip po 5. dnevu

Tov. strojev	5	5	0	0	9	0	10
Magdalena	5	4	1	0	15	5	9
Sv. Ana	4	4	0	0	8	1	8
Škedenj	4	4	0	0	21	3	8
Dreher	4	2	1	1	8	2	8
Ponziana	4	2	1	1	9	4	5
Montebello	4	2	1	1	9	7	5
Piran	5	2	1	2	6	6	5
Izola	5	2	0	3	9	6	4
Costalunga	4	1	0	3	4	4	3
Rojan